

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ АГЕНТСТВ

Підготувала Рудь Дар'я

Зарубіжний та український досвід регулювання діяльності інформаційних агентств

Зарубіжний досвід

На міжнародному рівні не існує єдиної, уніфікованої системи регулювання інформаційних агентств. Натомість існують різні моделі та підходи:

Саморегулювання: Багато країн значною мірою покладаються на саморегулівні органи, створені самою медіаіндустрією. Ці органи часто розробляють кодекси поведінки, етичні настанови та механізми розгляду скарг. Приклади можна знайти в багатьох західних демократіях, де ради преси або подібні організації відіграють важливу роль у підтримці стандартів.

Законодавче регулювання: Деякі країни мають конкретні закони, що регулюють діяльність інформаційних агентств. Ці закони можуть охоплювати такі аспекти, як реєстрація, ліцензування (хоча менш поширене для інформаційних агентств у розвинених демократіях), прозорість власності та обов'язки щодо точності та неупередженості звітування.

Регулювання діяльності інформаційних агентств значно варіюється у світі, відображаючи різні правові традиції, політичні системи та культурні норми. Як міжнародний, так і український досвід пропонують цінні відомості щодо підходів, які використовуються для забезпечення свободи преси, одночасно розв'язуючи питання щодо точності, національної безпеки та суспільного інтересу.

Загальне медійне законодавство:

Інформаційні агентства часто підпадають під дію ширших медійних законів, які застосовуються до всіх форм медіа, включаючи друковані, телерадіомовні та онлайн-платформи. Ці закони можуть стосуватися таких питань, якклеп, мова ненависті, приватність та національна безпека, які також є актуальними для діяльності інформаційних агентств.

Міжнародні стандарти: Різні міжнародні організації та конвенції сприяють свободі вираження поглядів та преси. Хоча вони безпосередньо не регулюють інформаційні агентства, ці стандарти впливають на національне законодавство та практику. Ключові принципи включають право шукати та поширювати інформацію, захист джерел та заборону необґрунтованих обмежень свободи медіа.

Акцент на точності та неупередженості: Багато регуляторних рамок, як законодавчих, так і саморегульованих, наголошують на важливості точного та неупередженого звітування інформаційними агентствами. Часто існують механізми перевірки фактів, виправлень та розгляду скарг щодо упередженої або неточної інформації.

Регулювання іноземних інформаційних агентств: Деякі країни мають спеціальні правила, що стосуються діяльності іноземних інформаційних агентств на їхній території, часто включаючи реєстрацію, акредитацію журналістів та дотримання місцевих законів.

УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД

Український підхід до регулювання інформаційних агентств формується її пострадянською історією та прагненням до європейської інтеграції. Ключові аспекти включають:

Закон України "Про інформаційні агентства": Україна має спеціальне законодавство, Закон "Про інформаційні агентства", який забезпечує правову основу для їхньої діяльності. Цей закон визначає поняття інформаційного агентства, окреслює його діяльність (збирання, обробка, створення та поширення інформації) та встановлює права та обов'язки цих суб'єктів.

Реєстрація: Інформаційні агентства в Україні зобов'язані реєструватися як юридичні особи. Цей процес допомагає ідентифікувати та відстежувати ці організації.

Свобода преси: Конституція України гарантує свободу слова та преси. Однак це право збалансовується іншими міркуваннями, такими як національна безпека та територіальна цілісність, особливо в контексті триваючого конфлікту.

Ширше медійне законодавство: Інформаційні агентства також підпадають під дію інших українських законів, що регулюють медіа, включаючи ті, що стосуються інформації, захисту персональних даних та протидії дезінформації.

Питання національної безпеки: Останніми роками, особливо після анексії Криму та конфлікту на сході України, посилилася увага до джерел інформації та акцент на протидії дезінформації та пропаганді, що може впливати на регулювання та діяльність інформаційних агентств.

Прозорість власності: Вживаються заходи для підвищення прозорості власності медіа в Україні, включаючи інформаційні агентства, щоб виявити потенційний неправомірний вплив.

Європейська інтеграція: Зусилля України щодо приведення свого законодавства у відповідність до європейських стандартів впливають на її медійне законодавство, включаючи регулювання інформаційних агентств, сприяючи принципам медіа-плюралізму та свободи вираження поглядів, одночасно розв'язуючи питання щодо шкідливого контенту.

ПРАВОВІ РАМКИ ДІЯЛЬНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНИХ АГЕНТСТВ В УКРАЇНІ

Законодавство України про інформаційні агентства складають Конституція України, закони України “Про інформацію”, “Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні”, “Про телебачення і радіомовлення”, “Про державну таємницю”, цей ЗУ “Про інформаційні агенства”, інші законодавчі акти України, міжнародні договори в галузі свободи слова та інформації, ратифіковані Україною.

Відповідно до Закону України “Про інформаційні агентства” (ст. 1), це зареєстровані як юридичні особи суб’єкти інформаційної діяльності, що діють з метою надання інформаційних послуг.

Свобода діяльності інформаційних агентств гарантується Конституцією України та чинним законодавством.

Забороняється цензура інформації, поширюваної інформаційними агентствами.

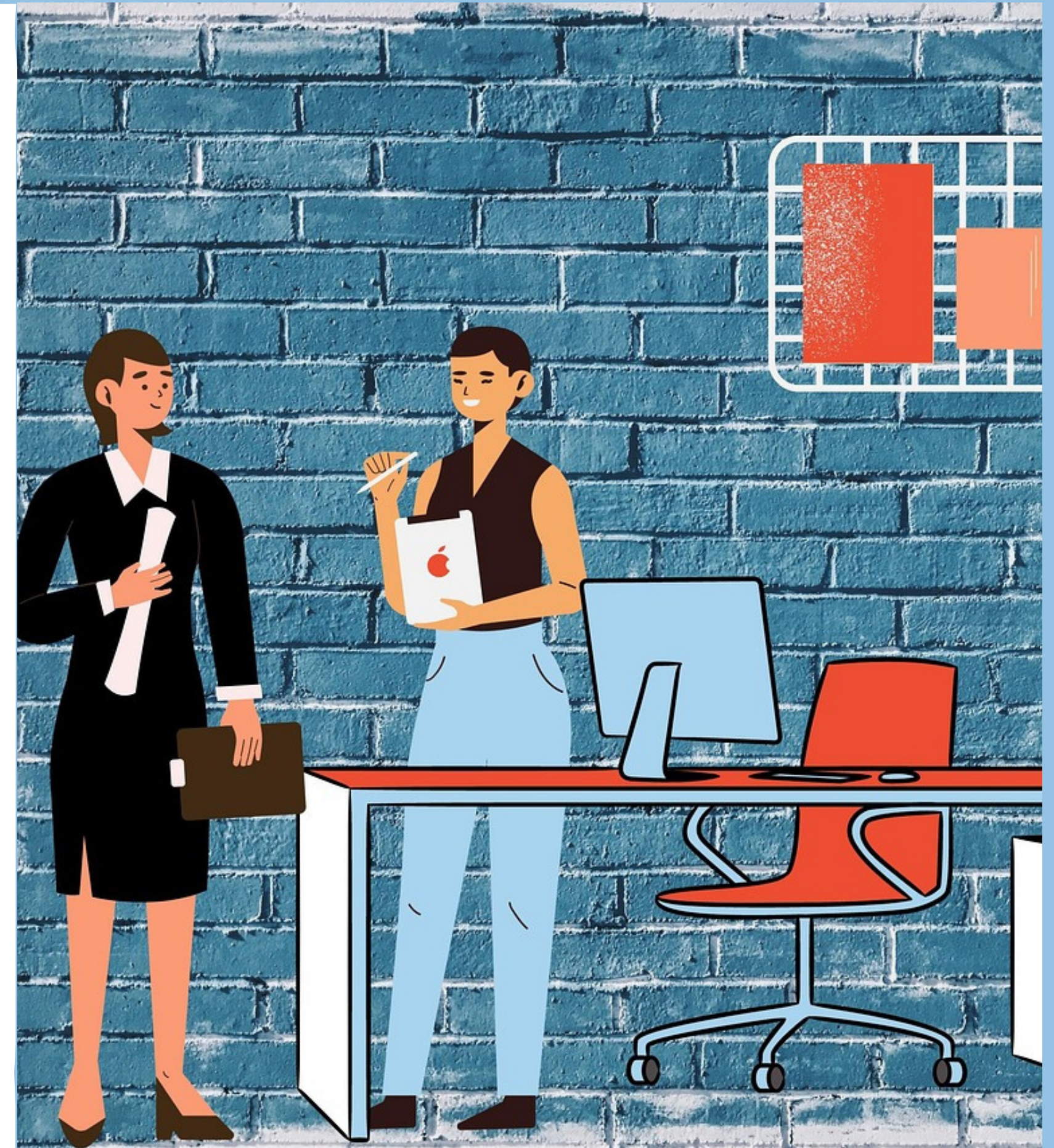
Інформаційні агентства не мають права у своїх матеріалах розголошувати дані, що становлять державну таємницю, або іншу інформацію з обмеженим доступом, крім випадків, визначених законом, закликати до насильницької зміни або повалення існуючого конституційного ладу, порушення територіальної цілісності України, підриву її безпеки, вести пропаганду війни, насильства і жорстокості, розпалювати расову, національну, релігійну ворожнечу, розповсюджувати порнографію або іншу інформацію, яка підриває суспільну мораль або підбурює до правопорушень

Інформаційні агентства не лише надають інформаційні послуги шляхом поширення інформаційної продукції, а й створюють власні інформаційні продукти. Адже, згідно зі ст. 5 цього Закону, діяльність інформаційних агентств включає такі дії, як: збирання, обробка, творення, зберігання, підготовка інформації до поширення, випуск та розповсюдження інформаційної продукції. При чому випуск і розповсюдження інформаційними агентствами власної продукції з метою отримання прибутку з погляду законодавства розглядається як підприємницька діяльність в інформаційній сфері.

Інформаційне агентство може бути створене у будь-якій організаційній формі та має статус юридичної особи, якого набуває з моменту його державної реєстрації.

Мета, завдання, функції та порядок діяльності інформаційного агентства визначаються законодавством та його статутом або положенням, яке затверджується засновником або співзасновниками інформаційного агентства.

Суб'єктами діяльності інформаційних агентств є:

- засновник (співзасновники) інформаційного агентства;
- його керівник (директор, генеральний директор, президент та ін.);
- трудовий колектив;
- творчий колектив;
- журналіст інформаційного агентства;
- спеціаліст у галузі засобів комунікації;
- автор або інша особа, якій належать права на інформацію;
- видавець (виробник) продукції інформаційного агентства;
- розповсюджувач продукції інформаційного агентства;
- споживач продукції інформаційного агентства.

BREAKING *NEWS*

ПОРЯДОК ЗАСНУВАННЯ, ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ТА ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНИХ АГЕНТСТВ

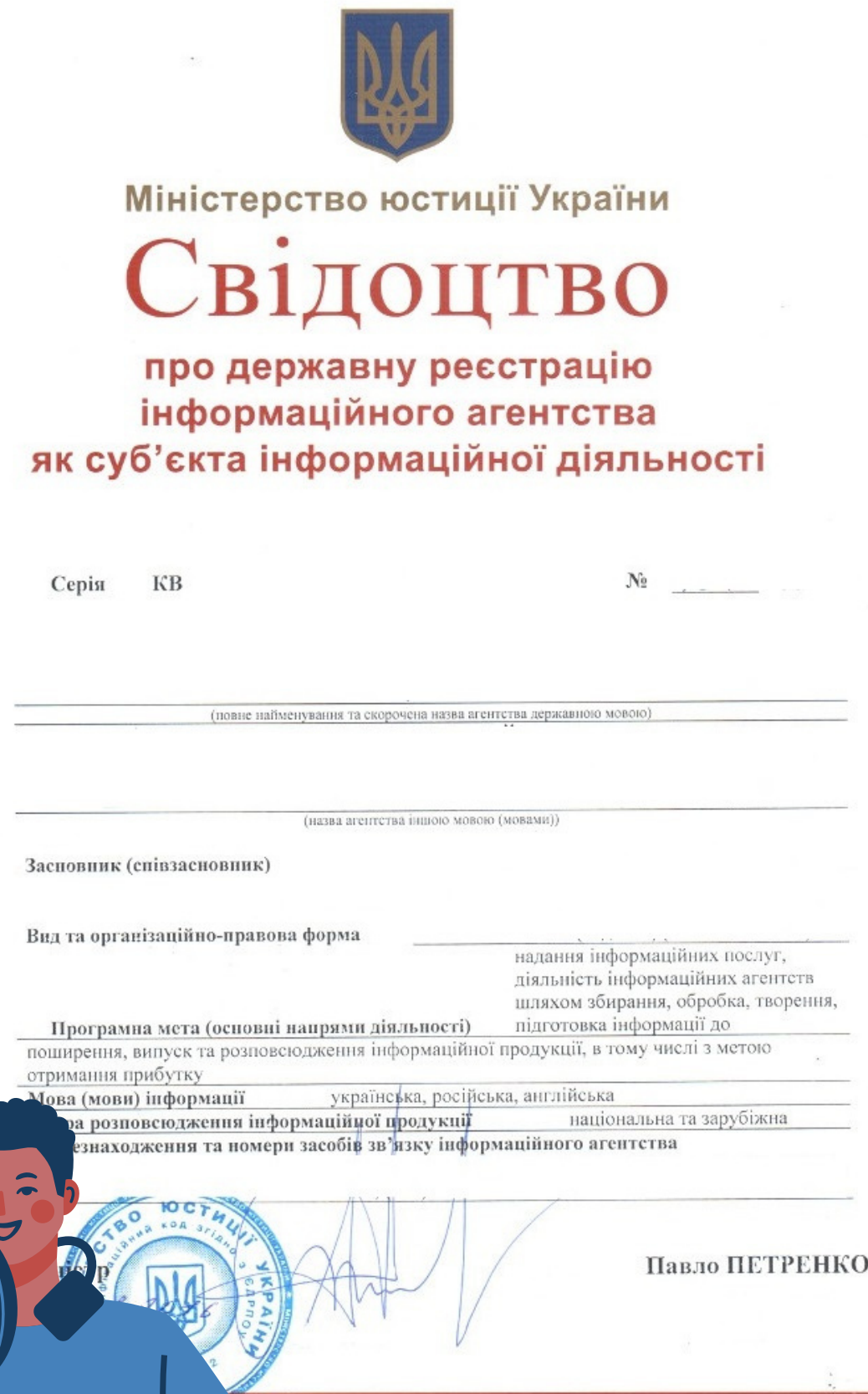
Згідно зі ст. 9 Закону України “Про інформаційні агентства” право на заснування інформаційного агентства в Україні належить громадянам та юридичним особам України.

Іноземці та іноземні юридичні особи мають право бути лише співзасновниками інформаційних агентств України. При цьому сукупна частка іноземних співзасновників у статутному фонді інформаційного агентства не може становити більш як 35%. Залежно від форми власності інформаційні агентства можуть бути державними або недержавними.

Іноземні інформаційні агентства мають право діяти на території України лише шляхом відкриття своїх представництв, які представляють зареєстровану в Україні відповідно до чинного законодавства як суб’єкт інформаційної діяльності будь-яку установу (бюро, представництво тощо), що представляє в Україні державне або недержавне інформаційне агентство, зареєстроване як юридична особа згідно з чинним законодавством відповідної країни.

Заяву про державну реєстрацію інформаційного агентства розглядає Мін'юст у семиденний термін з дня її одержання.

Підставами для відмови у державній реєстрації інформаційного агентства є випадки, коли:

- назва інформаційного агентства, його програмна мета, основні цілі та напрями діяльності суперечать законодавству України;
- реєструючим органом уже зареєстровано інше інформаційне агентство з тією ж назвою;
- заяву подано до закінчення року з дня набрання законної сили рішенням суду про припинення діяльності цього інформаційного агентства.

За проведення державної реєстрації (перереєстрації) інформаційного агентства справляється реєстраційний збір, порядок сплати та розміри якого визначаються Кабінетом Міністрів України.

За проведення перереєстрації інформаційного агентства реєстраційний збір справляється у половинному розмірі. Реєстраційний збір за перереєстрацію не справляється, якщо вона пов'язана із зміною чинного законодавства України.

ВИСНОВКИ

Правові засади функціонування інформаційних агентств є основою для забезпечення їхньої діяльності у межах закону, гарантування свободи слова, права на інформацію та захисту суспільного інтересу.

Законодавство, яке регулює роботу інформаційних агентств, визначає їхній статус, обов'язки, права, а також вимоги до поширення достовірної та об'єктивної інформації. В умовах демократичного суспільства особливо важливо дотримуватися норм етики, авторського права, законів про доступ до публічної інформації та захист персональних даних.

Таким чином, правова регламентація сприяє підвищенню довіри до інформаційних агентств, забезпечує прозорість їхньої діяльності та сприяє розвитку якісної журналістики.